

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Narodowy Bank Polski
Prezes
DSF-WWNM-PK-521/34/2017

Druk nr 1658

Warszawa, 6 czerwca 2017 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Działając zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. *o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym* (Dz. U. z 2015 r., poz. 1513) jako Przewodniczący Komitetu Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej, przekazuję Panu Marszałkowi

- Informację o działalności Komitetu w zakresie nadzoru makroostrożnościowego w roku 2016.

Dokument został uzgodniony na posiedzeniu Komitetu Stabilności Finansowej 2 czerwca br.

(-) Adam Glapiński

**Informacja o działalności
Komitetu Stabilności Finansowej
w zakresie nadzoru makroostrożnościowego
w 2016 roku**

Warszawa, czerwiec 2017 r.

Słowo wstępne Przewodniczącego Komitetu	5
1. Prace Komitetu Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej	7
1.1. Skład Komitetu	7
1.2. Zadania KSF w zakresie nadzoru makroostrożnościowego	8
1.3. Posiedzenia i podjęte uchwały	9
1.4. Grupy robocze	12
2. Rola Narodowego Banku Polskiego	15
3. Strategia nadzoru makroostrożnościowego	16
3.1. Cel nadrzędny nadzoru makroostrożnościowego	16
3.2. Cele pośrednie nadzoru makroostrożnościowego	16
3.3. Cykl działań	17
4. Ryzyko systemowe – monitorowanie i identyfikacja	19
4.1. Metodyka oceny i identyfikacji ryzyka systemowego	19
4.2. Wyniki analiz – ocena ryzyka systemowego w 2016 r.	22
5. Instrumenty makroostrożnościowe	24
5.1. Bufor zabezpieczający	24
5.2. Bufor antycykliczny	25
5.3. Bufor globalnej instytucji o znaczeniu systemowym	27
5.4. Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym	27
5.5. Rekomendacja w sprawie restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych	30
6. Współpraca międzynarodowa	32
6.1. Zalecenie ERRS w sprawie celów pośrednich	32
6.2. Zalecenie ERRS w sprawie zasady wzajemności	34
6.3. Zalecenie ERRS w sprawie identyfikacji krajów trzecich	35
7. Komunikacja – krajowa i zagraniczna	36
7.1. Komunikaty Komitetu	36
7.2. Strona internetowa – rozbudowa i zamieszczane materiały	36
7.3. Powiadomienia skierowane do instytucji i organów UE	37
Słowniczek	39

Słowo wstępne Przewodniczącego Komitetu

Szanowni Państwo,

Przekazuję raport opisujący działalność Komitetu Stabilności Finansowej w zakresie zadań nadzoru makroostrożnościowego (KSF-M) w 2016 r. Niniejszy dokument wypełnia obowiązek corocznego informowania Sejmu o działaniach na rzecz realizacji zadań nadzoru makroostrożnościowego nałożony na Komitet przez ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym. Ustawa wyznaczyła Komitet Stabilności Finansowej jako organ właściwy w zakresie nadzoru makroostrożnościowego nad system finansowym w Polsce. Jego celem jest wzmocnienie odporności systemu finansowego i wspieranie tym samym długookresowego zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

Rok 2016 był pierwszym pełnym rokiem pracy Komitetu, w którym zrealizowano wiele ważnych inicjatyw na rzecz wspierania stabilności systemu finansowego w naszym kraju. W pierwszym półroczu 2016 r. Komitet przyjął i opublikował dokument strategiczny, w którym przedstawił uwarunkowania prawne i instytucjonalne swojego działania oraz zdefiniował cele pośrednie nadzoru makroostrożnościowego. Dokument ten wyjaśnia społeczeństwu i uczestnikom rynku zasady funkcjonowania KSF-M. Uznaję to za ważny element polityki informacyjnej, w szczególności dlatego, że Komitet jest nowym uczestnikiem sieci bezpieczeństwa finansowego w naszym kraju, a pozytywne efekty jego działania mogą się uwidocznić dopiero w długim okresie. Większa przejrzystość prowadzonej przez Komitet polityki makroostrożnościowej powinna ułatwiać uczestnikom rynku jej zrozumienie i podejmowanie pożądaných działań.

Na przestrzeni całego roku Komitet analizował źródła ryzyka dla systemu finansowego i informował o nich regularnie w komunikatach po posiedzeniach. Komitet pozytywnie ocenił stabilność polskiego systemu finansowego. Mając na uwadze niepewność w zewnętrznym otoczeniu makroekonomicznym, Komitet podkreślał znaczenie utrzymania wysokiej odporności krajowego systemu finansowego na zaburzenia. W tym kontekście Komitet uznał, że jego ustawowym obowiązkiem jest ustosunkowanie się do kwestii walutowych kredytów mieszkaniowych. W opinii Komitetu, diskutowane w debacie publicznej rozwiązania zakładające obowiązkowe przewalutowanie kredytów na złote - w szczególności po kursach ich udzielenia - generowało bezpośrednie zagrożenie dla stabilności systemu finansowego w naszym kraju. Jednocześnie, nie można było abstrahować od ryzyka walutowego obciążającego kredytobiorców i związanych z tym aspektów społecznych. W związku z tym Komitet - z mojej inicjatywy - powołał specjalną grupę roboczą, której celem było wypracowanie koncepcji stworzenia warunków i zachęt dla dobrowolnej restrukturyzacji portfela tych kredytów. Wynikiem prac prowadzonych w drugim półroczu 2016 r. było przyjęcie przez Komitet w styczniu 2017 r. pakietu rekomendacji skierowanych do instytucji w nim reprezentowanych, mających na celu stworzenie odpowiedniego otoczenia regulacyjnego, które nie zagrażając stabilności finansowej kraju, stanowi będzie istotny bodziec dla zawierania dobrowolnych porozumień pomiędzy bankami a kredytobiorcami. W bieżącym roku wydane rekomendacje będą wdrażane.

Ważnym elementem działalności Komitetu Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej jest komunikacja ze społeczeństwem i uczestnikami rynku finansowego. Komitet zamierza nadal rozwijać tę formę swojej aktywności, czego wyrazem jest poniższy raport przedstawiany Państwu do wiadomości. W 2016 r. rozbudowana została strona internetowa NBP, na której zamieszczane są dokumenty KSF-M. Upubliczniono wiele materiałów analitycznych, na podstawie których Komitet prowadzi politykę makroostrożnościową.

Istotnym aspektem pracy Komitetu była także współpraca międzynarodowa. Ponieważ krajowe systemy finansowe w Unii Europejskiej są ze sobą ściśle powiązane to autonomiczna krajowa polityka makroostrożnościowa powinna uwzględniać również wymiar europejski. W tym kontekście Komitet podjął wiele decyzji związanych z realizacją zaleceń Europejskiej Rady do spraw Ryzyka Systemowego dotyczących koordynacji polityki makroostrożnościowej na poziomie UE. Z opublikowanych w ostatnim roku dokumentów Rady wynika, że Polska znajduje się w grupie państw prawidłowo wdrażających zasady nadzoru makroostrożnościowego zgodnie z obowiązującym harmonogramem.

Podsumowując aktywność w 2016 r. mogę z satysfakcją stwierdzić, że mimo krótkiego okresu działania Komitet z powodzeniem zrealizował obowiązki wynikające z ustawy. W kolejnych latach Komitet dołoży wszelkich starań, aby umacniać swoją pozycję w sieci bezpieczeństwa finansowego i nadal przyczyniać się do utrzymania stabilności systemu finansowego.

Adam Glapiński
Prezes NBP
Przewodniczący Komitetu Stabilności Finansowej
w zakresie nadzoru makroostrożnościowego

1. Prace Komitetu Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej

1.1. Skład Komitetu

Zgodnie z ustawą z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1513 ze zm.)¹ Komitet Stabilności Finansowej jest kolegialnym organem właściwym w zakresie nadzoru makroostrożnościowego (KSF-M), w skład którego wchodzi:

- Prezes Narodowego Banku Polskiego – jako przewodniczący²,
- Minister Finansów,
- Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego,
- Prezes Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

W przypadku braku możliwości osobistego udziału w posiedzeniu przewodniczącego bądź innego członka Komitetu dozwolone jest wyznaczenie przedstawiciela, który przejmuje uprawnienia reprezentowanej osoby.

W 2016 r., z uwagi na zmiany na stanowiskach szefów instytucji skupionych w Komitecie, wynikające przede wszystkim z upływu kadencji, KSF-M obradował w zmieniającym się składzie:

1) II posiedzenie 22 lutego 2016 r.³:

- Marek Belka - Prezes Narodowego Banku Polskiego i Przewodniczący Komitetu,
- Paweł Szałamacha - Minister Finansów,
- Andrzej Jakubiak - Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego,
- Jerzy Pruski - Prezes Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego;

2) III posiedzenie 13 maja 2016 r.:

- Marek Belka - Prezes Narodowego Banku Polskiego i Przewodniczący Komitetu,
- Paweł Szałamacha - Minister Finansów,
- Andrzej Jakubiak - Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego,
- Zdzisław Sokal - Prezes Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego;

3) IV posiedzenie 10 sierpnia 2016 r.:

- Adam Glapiński - Prezes Narodowego Banku Polskiego i Przewodniczący Komitetu,
- Paweł Szałamacha - Minister Finansów,
- Andrzej Jakubiak - Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego,
- Zdzisław Sokal - Prezes Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego;

¹ Dalej: ustawa o nadzorze makroostrożnościowym.

² Zgodnie z ustawą o nadzorze makroostrożnościowym Komitet Stabilności Finansowej ma dwudzielną formułę działania. W ramach pierwszej formuły - której poświęcono niniejszy dokument - Komitet realizuje zadania w zakresie nadzoru makroostrożnościowego. Komitet wykonujący tę funkcję oznaczono skrótem KSF-M. Natomiast Komitet wypełniający zadania z obszaru zarządzania kryzysowego określany jest skrótem KSF-K. Przewodniczącym KSF-K jest Minister Finansów.

³ Licząc w kolejności od momentu powstania KSF-M było to II posiedzenie. Pierwsze odbyło się 23 grudnia 2015 r.

4) V posiedzenie 5 grudnia 2016 r.:

- Adam Glapiński - Prezes Narodowego Banku Polskiego i Przewodniczący Komitetu,
- Piotr Nowak⁴ - Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów,
- Marek Chrzanowski - Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego,
- Zdzisław Sokal - Prezes Zarządu Bankowego Funduszu Gwarancyjnego.

Tabela 1. Zmiany w składzie KSF-M w 2016 r.

	II posiedzenie	III posiedzenie	IV posiedzenie	V posiedzenie
NBP	Marek Belka		Adam Glapiński	
MF	Paweł Szałamacha			Mateusz Morawiecki
KNF	Andrzej Jakubiak			Marek Chrzanowski
BFG	Jerzy Pruski	Zdzisław Sokal		

Źródło: opracowanie NBP.

1.2. Zadania KSF w zakresie nadzoru makroostrożnościowego

Podstawowe zadania KSF-M określone w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym to:

- stosowanie instrumentów makroostrożnościowych, w tym przedstawianie stanowisk i wydawanie rekomendacji;
- identyfikowanie instytucji finansowych stwarzających istotne ryzyko dla systemu finansowego;
- współpraca z Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego, z organami i instytucjami Unii Europejskiej, organami nadzoru makroostrożnościowego i innymi instytucjami międzynarodowymi;
- zapewnienie wymiany informacji pomiędzy członkami Komitetu służących realizacji jego zadań.

Komitet Stabilności Finansowej oddziałuje na sektor finansowy w sposób pośredni poprzez wydawanie rekomendacji kierowanych do instytucji reprezentowanych w Komitecie oraz przedstawianie stanowisk. Nie ma uprawnień do wydawania wiążących aktów prawnych regulujących działalność podmiotów na rynku finansowym. W ramach realizacji swoich zadań KSF-M analizuje zjawiska i wydarzenia występujące lub mogące pojawić się zarówno w gospodarce krajowej, jak i światowej pod kątem identyfikacji zagrożeń dla stabilności systemu finansowego oraz oceny prawdopodobieństwa materializacji ryzyka systemowego. Wnioski z analiz stanowią podstawę do podejmowania działań w ramach nadzoru makroostrożnościowego.

⁴ Przedstawiciel Ministerstwa Finansów wyznaczony przez Ministra Rozwoju i Finansów Mateusza Morawieckiego.

Stanowiska Komitetu przedstawiane są w przypadku zidentyfikowania istotnego wzrostu lub wysokiego poziomu ryzyka i uznania, że zachodzi konieczność poinformowania uczestników rynku o jego źródłach oraz potencjalnych skutkach dla systemu finansowego i gospodarki. Ostrzeżenia formułowane w postaci stanowiska są kierowane do szerokiego grona adresatów i mogą stanowić bodziec do podejmowania działań korygujących lub dostosowujących w systemie finansowym.

Rekomendacje są wydawane, gdy KSF-M uznaje za konieczne podjęcie aktywnych działań służących ograniczeniu ryzyka systemowego. Adresatami rekomendacji mogą być instytucje reprezentowane w KSF, czyli Narodowy Bank Polski, Minister Finansów, Komisja Nadzoru Finansowego oraz Bankowy Fundusz Gwarancyjny. Rekomendacje nie są prawnie wiążące, jednak obowiązuje w ich przypadku zasada „zastosuj lub wyjaśnij”⁵.

Realizacja zadań polityki makroostrożnościowej⁶ wymaga stosowania instrumentów, których celem (nie zawsze jedynym) jest ograniczanie ryzyka systemowego. Katalog instrumentów makroostrożnościowych nie jest zamknięty, ponieważ istnieje wiele narzędzi będących w dyspozycji instytucji sieci bezpieczeństwa finansowego, które poza ich standardowym zastosowaniem można wykorzystać do celów makroostrożnościowych. Instrumenty te można podzielić na dwie grupy: 1) uregulowane w prawie unijnym⁷ oraz 2) niezharmonizowane. Do pierwszej grupy zalicza się bufory kapitałowe oraz tzw. środki krajowe określone w art. 458 CRR. Komitet Stabilności Finansowej może zatem reagować na ryzyko systemowe poprzez rekomendowanie zastosowania bogatego wachlarza instrumentów.

1.3. Posiedzenia i podjęte uchwały

Zgodnie z przyjętym harmonogramem, który odzwierciedla wymogi ustawy o nadzorze makroostrożnościowym, KSF-M w 2016 r. odbył cztery posiedzenia.

W każdym kwartale 2016 r. Komitet zrealizował ustawowy obowiązek określenia wartości odniesienia wskaźnika bufora antycyklicznego. Wydał też rekomendacje – skierowane do Ministra Finansów – dotyczące poziomu wskaźnika bufora antycyklicznego, zdecydował o podaniu stosownych informacji do publicznej wiadomości oraz wypełnił obowiązek ich przekazania do Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego. Minister Finansów (lub jego przedstawiciel) podczas każdego posiedzenia Komitetu przyjmował rekomendację na temat

⁵ Zasada „zastosuj lub wyjaśnij” oznacza, że adresaci są zobowiązani do poinformowania KSF-M o podjętych działaniach lub wyjaśnienia przyczyn niezastosowania się do rekomendacji.

⁶ Pojęcia „polityka makroostrożnościowa” oraz „nadzór makroostrożnościowy” stosowane są wymiennie.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi oraz Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR).

zalecanego poziomu bufora antycyklicznego. Bufor antycykliczny w 2016 r. nie zmieniał się i utrzymywany jest na poziomie 0%⁸.

Informacje związane z buforem antycyklicznym, które podlegają upublicznieniu uchwałą KSF-M to wysokość rekomendowanego wskaźnika bufora antycyklicznego oraz:

- 1) wysokość obowiązującego wskaźnika bufora antycyklicznego,
- 2) wartość odniesienia dotycząca wskaźnika bufora antycyklicznego,
- 3) wskaźnik kredytów do PKB,
- 4) wskaźnik odchylenia od długoterminowej tendencji zmiany wskaźnika kredytów do PKB.

Wielkości te są publikowane w serwisie internetowym Narodowego Banku Polskiego, w zakładce „Nadzór makroostrożnościowy”.

Na swoim II posiedzeniu (pierwszym w 2016 r.) Komitet przyjął Regulamin KSF, który określił sposób i tryb jego działania, zarówno w formule makroostrożnościowej, jak i obszarze zarządzania kryzysowego. W Regulaminie został m.in. określony sposób zastępowania członków Komitetu, zasady zwoływania posiedzeń, standardowe terminy przekazywania dokumentów, unormowania dotyczące sposobu podejmowania uchwał oraz szczegóły dotyczące powoływania grup roboczych. Na tym samym posiedzeniu Komitet powołał Stałą Grupę Roboczą.

Realizując swoje obowiązki ustawowe⁹, na III posiedzeniu, które odbyło się 13 maja 2016 r., Komitet uchwalił stanowisko, w którym zaakceptował projekt dokumentu Komisji Nadzoru Finansowego pt. *Procedura określająca metodę identyfikacji globalnych instytucji o znaczeniu systemowym oraz definiowania podkategorii globalnych instytucji o znaczeniu systemowym* uznając go za zgodny z regulacjami UE¹⁰ oraz odpowiedni do identyfikowania globalnych instytucji o znaczeniu systemowym w Polsce.

Na tym samym posiedzeniu Komitet podjął również uchwałę w sprawie rekomendacji dotyczącej znaczenia systemowego innych instytucji o znaczeniu systemowym¹¹. W uchwale Komitet zarekomendował Komisji Nadzoru Finansowego stosowanie do celów identyfikowania instytucji i nakładania buforów kapitałowych¹² wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego¹³, które definiują kryteria oceny. Zalecił też uwzględnienie dodatkowych elementów, które wynikają ze specyfiki polskiego sektora bankowego.

⁸ Na poziomie wprowadzonym w art. 83 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

⁹ Obowiązki wynikające z art. 36 ust. 2 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

¹⁰ Projekt KNF jest zgodny procedurą identyfikacji globalnych instytucji o znaczeniu systemowym określoną w rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) 1222/2014 z dnia 8 października 2014 r. *uzupełniającym dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia metody identyfikacji globalnych instytucji o znaczeniu systemowym*.

¹¹ Realizując obowiązki zapisane w art. 39 ust. 6 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

¹² Zgodnie z art. 39 ust. 1 ww. ustawy Komisja Nadzoru Finansowego identyfikuje inne instytucje o znaczeniu systemowym (OSII) oraz nakłada na nie buforów innej instytucji o znaczeniu systemowym. W ramach procesu identyfikacji (tj. oceny znaczenia systemowego innych instytucji o znaczeniu systemowym) KNF uwzględnia m.in. rekomendację KSF-M dotyczącą znaczenia systemowego innych instytucji o znaczeniu systemowym.

¹³ Wytyczne EUNB z 16 grudnia 2014 r w sprawie kryteriów określania warunków stosowania art. 131 ust. 3 dyrektywy 2013/36/UE (CRD) w odniesieniu do oceny innych instytucji o znaczeniu systemowym (EBA/GL/2014/10)

Na IV posiedzeniu KSF-M (w sierpniu 2016 r.) w ramach prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego postępowania administracyjnego mającego na celu zidentyfikowanie innych instytucji o znaczeniu systemowym oraz nałożeniu na nie bufora innych instytucji o znaczeniu systemowym, Komitet rozpatrzył wnioski skierowane przez KNF. W wyniku przeprowadzonego postępowania Komitet wydał dwanaście postanowień, w których zawarł pozytywne opinie dotyczące zidentyfikowania przez KNF wskazanych krajowych banków jako innych instytucji o znaczeniu systemowym oraz proponowanych buforów kapitałowych.

Komitet Stabilności Finansowej, dostrzegając potrzebę rozwiązania kwestii walutowych kredytów mieszkaniowych, uznał, że wskazane jest aktywne włączenie się do tego procesu instytucji sieci bezpieczeństwa finansowego i organu makroostrożnościowego. Celem było wypracowanie propozycji rozwiązań systemowych, które byłyby bezpieczne z punktu widzenia stabilności finansowej. Z inicjatywy Prezesa NBP w sierpniu 2016 r. Komitet powołał Grupę Roboczą ds. Ryzyka Walutowych Kredytów Mieszkaniowych (GRKW), której zadaniem było wypracowanie takich rozwiązań, które zaadresują problem a jednocześnie nie będą zagrażać stabilności systemu finansowego. Zaangażowanie Komitetu wynika bezpośrednio z ustawowego celu nadzoru makroostrożnościowego, jakim jest w szczególności wzmocnienie odporności systemu finansowego na wypadek materializacji ryzyka systemowego.

Prace Grupy koncentrowały się w IV kwartale 2016 r., a ich zwieńczenie nastąpiło 13 stycznia 2017 r., na specjalnie zwołanym z inicjatywy Prezesa NBP VI posiedzeniu KSF-M. Komitet przyjął uchwałę w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych. Rekomendacje skierowane zostały do poszczególnych instytucji sieci bezpieczeństwa finansowego i mają na celu wprowadzenie rozwiązań o charakterze regulacyjnym oraz wykorzystanie dostępnych instrumentów nadzorczych tak, aby sprzyjać podejmowaniu przez banki oraz kredytobiorców dobrowolnych decyzji o restrukturyzacji. Działania te powinny prowadzić do ograniczenia problemu z punktu widzenia kredytobiorców oraz zapewnić odpowiednią odporność banków w razie materializacji ryzyka związanego z kredytami walutowymi. W założeniu będą one stymulowały proces dobrowolnej restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych przy zachowaniu stabilności systemu finansowego.

Na tym samym posiedzeniu Komitet zdecydował również o przedłużeniu mandatu GRKW o kolejne 6 miesięcy oraz o powierzeniu jej nowych zadań związanych z wdrażaniem Rekomendacji.

Tabela 2. Uchwały Komitetu Stabilności Finansowej

UCHWAŁA NR	TREŚĆ
Posiedzenie II / 22 II 2016	
2/2016	w sprawie regulaminu Komitetu Stabilności Finansowej
3/2016	w sprawie powołania Stałej Grupy Roboczej

4/2016	w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego
5/2016	w sprawie przekazania Europejskiej Radzie do spraw Ryzyka Systemowego informacji dotyczących bufora antycyklicznego
Posiedzenie III / 13 V 2016	
6/2016	w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego
7/2016	w sprawie przekazania Europejskiej Radzie do spraw Ryzyka Systemowego informacji dotyczących bufora antycyklicznego
8/2016	w sprawie rekomendacji dotyczącej znaczenia systemowego innych instytucji o znaczeniu systemowym
9/2016	w sprawie stanowiska dotyczącego projektu procedury Komisji Nadzoru Finansowego w celu identyfikacji globalnych instytucji o znaczeniu systemowym
Posiedzenie IV / 10 VIII 2016	
10/2016	w sprawie powołania Grupy Roboczej ds. Ryzyka Walutowych Kredytów Mieszkaniowych
11/2016	w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego
12/2016	w sprawie przekazania Europejskiej Radzie do spraw Ryzyka Systemowego informacji dotyczących bufora antycyklicznego
Posiedzenie V / 5 XII 2016	
13/2016	w sprawie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego oraz przekazania Europejskiej Radzie do spraw Ryzyka Systemowego informacji dotyczących bufora antycyklicznego
Posiedzenie VI / 13 I 2017	
14/2017	w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych
15/2017	zmieniająca uchwałę w sprawie powołania Grupy Roboczej ds. Ryzyka Walutowych Kredytów Mieszkaniowych

Źródło: NBP.

1.4. Grupy robocze

Stała Grupa Robocza (SGR) została powołana bezterminowo jako podstawowe gremium wspierające prace KSF-M, umożliwiające bliską i bieżącą współpracę pomiędzy instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego skupionymi w Komitecie.

SGR pełni funkcję pomocniczą dla KSF-M, a wśród zadań jej powierzonych znalazły się m.in.:

- wymiana opinii dotyczących ocen ryzyka systemowego,
- wypracowywanie propozycji działań makroostrożnościowych,
- przedstawianie proponowanych instrumentów makroostrożnościowych.

Skład Stałej Grupy Roboczej odzwierciedla kolegialny charakter KSF, co sprzyja aktywnemu włączeniu wszystkich instytucji reprezentowanych w Komitecie w prace ukierunkowane na

osiągnięcie celu nadzoru makroostrożnościowego. SGR umożliwia wykorzystanie kompetencji przedstawicieli instytucji skupionych w Grupie oraz stwarza warunki do współpracy na wszystkich etapach prac. Taka konstrukcja Grupy ułatwia diagnozę ryzyka systemowego uwzględniającą różne perspektywy, a także sprzyja koordynacji *ex-ante* prowadzonej polityki makroostrożnościowej. Grupie przewodniczy osoba reprezentująca NBP, a w jej skład wchodzi ponadto po 2 przedstawicieli instytucji obecnych w KSF.

Częstotliwość spotkań SGR wynika z harmonogramu prac KSF-M. Każde spotkanie Komitetu poprzedza, zgodnie z ustalonymi regułami, co najmniej jedno posiedzenie Stałej Grupy Roboczej. W 2016 r. Grupa odbyła 5 spotkań. W pierwszym etapie funkcjonowania SGR ustaliła wewnętrzne zasady organizacyjne, w tym zasady współpracy pomiędzy jej członkami oraz częstotliwość spotkań. W dalszej kolejności, uwzględniając rekomendacje Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, podjęła działania skutkujące opracowaniem dokumentu strategicznego pt. *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce – ramy instytucjonalno-funkcjonalne*. W następnych etapach opracowano narzędzia analityczne wspomagające diagnozowanie ryzyka systemowego oraz omawiano najważniejsze zagadnienia będące później przedmiotem dyskusji oraz decyzji podejmowanych przez Komitet Stabilności Finansowej. Podczas spotkań SGR rozważano m.in. zagadnienia merytoryczne i formalne związane z uchwałami podejmowanymi przez KSF-M, dyskutowano metodykę oceny, sposób identyfikacji oraz źródła ryzyka systemowego.

Grupa Robocza ds. Ryzyka Walutowych Kredytów Mieszkaniowych (GRKW) – powołana została przez Komitet Stabilności Finansowej w sierpniu 2016 r., pierwotnie na okres 6 miesięcy, w celu wypracowania propozycji rekomendacji w zakresie rozwiązań zmierzających do bezpiecznej – z punktu widzenia stabilności finansowej – restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych. Grupie przewodniczy przedstawiciel NBP.

Zgodnie z oczekiwaniami Komitetu projekt rekomendacji GRKW miał uwzględniać w szczególności etapową realizację procesu restrukturyzacji, co rozłożyłoby w czasie koszty tej operacji dla banków i sprzyjałoby zachowaniu stabilności krajowego systemu finansowego. Z uwagi na złożoność procesu restrukturyzacji kredytów walutowych Grupa założyła, że rekomendowane rozwiązania powinny odwoływać się do szerokiego wachlarza instrumentów, będących w dyspozycji instytucji reprezentowanych w Komitecie Stabilności Finansowej. Wykorzystanie tych środków powinno z kolei uwzględniać parametry ryzyka związane z poszczególnymi kredytobiorcami lub kredytami, a także inne ważne kryteria – również jakościowe. W założeniach obciążenia związane z procesem restrukturyzacji kredytów – co do zasady – powinny być ponoszone zarówno przez banki, jak i kredytobiorców. Inną pożądaną cechą wypracowanych rekomendacji było oparcie projektu na zasadzie dobrowolnego porozumienia pomiędzy bankami i ich klientami.

W styczniu 2017 r. na posiedzeniu Komitetu Stabilności Finansowej Grupa, realizując powierzony mandat, przedstawiła projekt pakietu rekomendacji o charakterze

makroostrożnościowym¹⁴, które uwzględniały wykorzystanie katalogu instrumentów będących w kompetencjach instytucji reprezentowanych w KSF. Równoległe z uchwaleniem Rekomendacji Komitet przedłużył okres aktywności Grupy oraz rozszerzył jej mandat o zadania związane ze współpracą z instytucjami w zakresie kalibracji wybranych instrumentów oraz z koordynacją współpracy pomiędzy instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego, a także z monitorowaniem procesu wdrażania poszczególnych rekomendacji.

¹⁴ Szerzej o tej Rekomendacji KSF-M w rozdziale 5.5.

2. Rola Narodowego Banku Polskiego

Formuła organizacji nadzoru makroostrożnościowego w Polsce opiera się na założeniu ścisłej współpracy instytucji sieci bezpieczeństwa finansowego. Jednocześnie ustawa o nadzorze makroostrożnościowym nałożyła na Narodowy Bank Polski szczególne zadania mające na celu wspieranie prac Komitetu Stabilności Finansowej w obszarze nadzoru makroostrożnościowego. W szczególności ustawa powierzyła funkcję przewodniczącego Komitetu w zakresie zadań związanych z nadzorem makroostrożnościowym Prezesowi NBP, przyznając mu w głosowaniach głos rozstrzygający. Prezes NBP reprezentuje również Komitet na zewnątrz.

Narodowemu Bankowi Polskiemu powierzono zadanie zapewniania obsługi KSF-M w dwóch obszarach: analityczno-badawczym oraz administracyjno-organizacyjnym. Wynikało to z praktyki międzynarodowej, jak również z długoletniego zaangażowania i doświadczenia NBP w prowadzeniu analiz systemu finansowego oraz jego związków z realną sferą gospodarki. Narodowy Bank Polski stanowi analityczne zaplecze Komitetu Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej. Zasoby, doświadczenie, baza wiedzy oraz wypracowany aparat analityczny w NBP służą Komitetowi w realizowaniu jego zadań.

Głównymi dokumentami, które NBP jest ustawowo zobowiązany dostarczać KSF, i które były w 2016 r. omawiane przez organ nadzoru makroostrożnościowego, są: *Raport o stabilności systemu finansowego* (wydawany 2 razy w roku) oraz *Raport o stanie równowagi polskiej gospodarki* (coroczny). Komitet ma również zapewniony dostęp do wyników badań, analiz, opracowań oraz innych dokumentów przygotowywanych w NBP i mogących mieć wpływ na ocenę ryzyka systemowego, a tym samym na prowadzoną politykę makroostrożnościową. Część zrealizowanych przez Narodowy Bank Polski działań analitycznych i badawczych jest prowadzona w szczególności na potrzeby KSF-M, jak na przykład ankieta na temat oceny ryzyka systemowego czy badania cyklu kredytowego i stanu równowagi makroekonomicznej polskiej gospodarki. Narodowy Bank Polski, realizując powierzone zadanie, organizuje prace Komitetu, tj.: zapewnia obsługę prawną, organizuje przepływ informacji oraz materiałów, udostępnia salę obrad, zapewnia zaplecze techniczne. Takie same funkcje Narodowy Bank Polski spełnia wobec ciał powołanych przez Komitet Stabilności Finansowej, tj. zapewnia materiały analityczne oraz obsługuje administracyjnie Stałą Grupę Roboczą oraz Grupę Roboczą ds. Ryzyka Walutowych Kredytów Mieszkaniowych.

Narodowy Bank Polski jest także odpowiedzialny za realizację polityki komunikacyjnej Komitetu, która w szczególności ma na celu informowanie o zidentyfikowanych zagrożeniach dla stabilności finansowej, wyjaśnianie podjętych decyzji i szerzenie wiedzy na temat nadzoru makroostrożnościowego i jego znaczenia. Wobec tego NBP prowadzi stronę internetową Komitetu w swoim serwisie i dba o przekazywanie odpowiednich informacji zainteresowanym, a także realizuje obowiązki informacyjne względem instytucji i organów Unii Europejskiej.

3. Strategia nadzoru makroostrożnościowego

3.1. Cel nadrzędny nadzoru makroostrożnościowego

Zgodnie z definicją przedstawioną w ustawie nadzór makroostrożnościowy obejmuje identyfikację, ocenę i monitorowanie ryzyka systemowego powstającego w systemie finansowym lub jego otoczeniu, a także podejmowanie działań na rzecz wyeliminowania lub ograniczania tego ryzyka. Właściwe realizowanie nadzoru makroostrożnościowego wymaga sprecyzowania celów, które mają determinować działania podejmowane przez odpowiednie organy.

Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego w 2011 r. w Zaleceniu w sprawie mandatu makroostrożnościowego organów krajowych¹⁵ wskazała jako cel nadrzędny nadzoru makroostrożnościowego przyczynianie się do ochrony stabilności systemu finansowego jako całości, w szczególności przez wzmacnianie odporności systemu finansowego i ograniczanie powstawania ryzyka systemowego o różnym charakterze, a tym samym zapewnianie trwałego udziału sektora finansowego we wzroście gospodarczym. Podobnie sprecyzowany cel znalazł odzwierciedlenie w polskiej ustawie o nadzorze makroostrożnościowym¹⁶.

Cele pośrednie stanowią operacyjne uszczegółowienie celu ostatecznego prowadzonej polityki makroostrożnościowej. Ich określenie ułatwia prowadzenie analiz ryzyka w kontekście całego systemu finansowego (a nie tylko jego poszczególnych sektorów) i ułatwia komunikację. W Polsce cele pośrednie nadzoru makroostrożnościowego zostały sprecyzowane w dokumencie strategicznym pt. *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce, ramy instytucjonalno-funkcjonalne*, przyjętym 13 maja 2016 r. na III posiedzeniu KSF-M i opublikowanym na stronie internetowej NBP.

3.2. Cele pośrednie nadzoru makroostrożnościowego

Uwzględniając zalecenia ERRS oraz specyfikę polskiego systemu finansowego KSF-M, definiując ramy dla prowadzenia efektywnej polityki makroostrożnościowej, przyjęł następujące cele pośrednie nadzoru makroostrożnościowego:

- ograniczenie ryzyka wynikającego z nadmiernego zadłużenia lub dźwigni finansowej,
- ograniczenie ryzyka wynikającego z nadmiernego niedopasowania bilansowego instytucji finansowych lub ryzyka nie płynności rynków finansowych,
- ograniczenie ryzyka wynikającego z nadmiernej koncentracji ekspozycji,
- ograniczenie ryzyka wynikającego z nieadekwatnych zachęt wpływających na zachowania instytucji finansowych lub ich klientów,
- zapewnienie odpowiedniej odporności infrastruktury finansowej.

¹⁵ Zalecenie w sprawie mandatu makroostrożnościowego organów krajowych z 22 grudnia 2011 r. (ERRS/2011/3).

¹⁶ Art. 1 ust. 2. ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

Tabela 3. Cele pośrednie nadzoru makroostrożnościowego i najważniejsze elementy ryzyka nimi objętego

	CELE POŚREDNIE	OPIS RYZYKA ¹⁷
1	Ograniczenie ryzyka wynikającego z nadmiernego zadłużenia lub dźwigni finansowej	Ryzyko wynikające z procyklicznego zachowania instytucji finansowych odzwierciedlone w cyklu zadłużenia kredytowego; objawia się np. w wysokim poziomie dźwigni finansowej, dynamice akcji kredytowej.
2	Ograniczenie ryzyka wynikającego z nadmiernego niedopasowania bilansowego lub ryzyka niepłynności rynków finansowych	Ryzyko niestabilności finansowania wynikające ze struktury i źródeł finansowania oraz nadmiernego kosztu finansowania. Ryzyko płynności jako konsekwencja nadmiernego niedopasowania terminów zapadalności aktywów i pasywów. Ryzyko niepłynności rynków finansowych jako konsekwencja zmian strukturalnych na rynkach finansowych.
3	Ograniczenie ryzyka wynikającego z nadmiernej koncentracji ekspozycji	Ryzyko wynikające z dużych ekspozycji na pojedyncze podmioty lub jednorodne grupy ekspozycji. Ryzyko zarażania w warunkach sieci wzajemnych ekspozycji lub współzależności cen aktywów.
4	Ograniczenie ryzyka wynikającego z nieadekwatnych zachęt wpływających na zachowania instytucji finansowych lub ich klientów	Podjęmowanie nadmiernego ryzyka przez zarządzających instytucjami finansowymi, w szczególności ryzyko związane z nadmierną wielkością i złożonością instytucji finansowych. Ryzyko nieadekwatnych zachęt prowadzących do zwiększenia pokusy nadużycia wśród deponentów lub inwestorów wynikający np. z uregulowań prawnych dotyczących ochrony deponentów, nieadekwatnego kształtu systemu <i>resolution</i> dla instytucji finansowych czy braku nadzoru nad niektórymi sektorami.
5	Zapewnienie odpowiedniej odporności infrastruktury finansowej	Ryzyko niestabilności podmiotów infrastruktury rynków finansowych: ryzyko zaprzestania świadczenia kluczowych usług (np. systemów płatności i rozrachunku, izb rozliczeniowych), nieodpowiednie rozwiązania instytucjonalne czy nieodpowiednia odporność na materializację ryzyka.

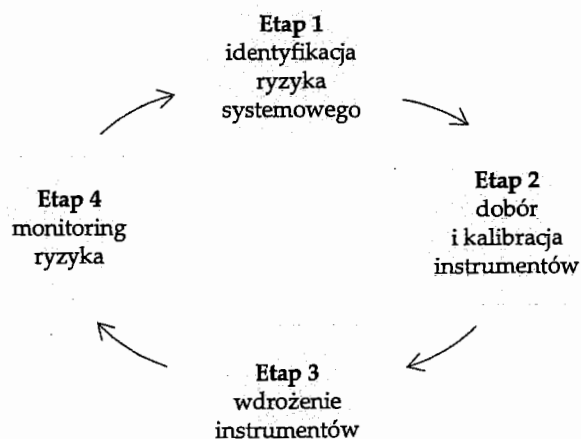
Źródło: opracowanie własne na podstawie dokumentu pt. *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce, ramy instytucjonalno-funkcjonalne*.

3.3. Cykl działań

W dokumencie pt. *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce, ramy instytucjonalno-funkcjonalne* Komitet zaprezentował także cykl działań w ramach nadzoru makroostrożnościowego. Model prowadzenia polityki makroostrożnościowej obejmuje działania podejmowane przez Komitet Stabilności Finansowej przy ścisłej współpracy poszczególnych instytucji w nim reprezentowanych.

¹⁷ W materiale przedstawiono syntetyczny opis ryzyka, natomiast szczegóły dotyczące celów pośrednich i strategii polityki makroostrożnościowej KSF-M zawarte są w dokumencie *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce (...)*, http://www.nbp.pl/nadzormakroostroznościowy/publikacje/Ramy_inst-funkc.pdf

Rysunek 1. Cykl działań w ramach nadzoru makroostrożnościowego

W uproszczeniu cykl nadzoru makroostrożnościowego można opisać jako sekwencję następujących etapów:

Etap 1. obejmuje **identyfikację ryzyka systemowego w systemie finansowym** na podstawie analiz przygotowanych przez Narodowy Bank Polski oraz pozostałe reprezentowane w KSF-M instytucje. Przedmiotem analizy jest cały system finansowy i jego powiązania ze sferą realną oraz otoczeniem międzynarodowym.

Etap 2. to **wybór konkretnego instrumentu makroostrożnościowego**, który we właściwy sposób będzie ograniczał zidentyfikowane ryzyko systemowe. Jeśli zaistnieje potrzeba wprowadzenia instrumentu makroostrożnościowego, Komitet Stabilności Finansowej wydaje rekomendację skierowaną do konkretnego adresata, który jest zobowiązany odnieść się do niej i poinformować KSF-M o tym, jakie działania służące ograniczeniu ryzyka systemowego zostały podjęte lub wyjaśnić przyczyny niepodjęcia działań.

Etap 3. zakłada **wprowadzenie w życie działań służących ograniczeniu ryzyka systemowego** poprzez realizację rekomendacji KSF-M.

Etap 4. obejmuje **monitorowanie ryzyka**, w tym skuteczności podjętych na etapie 3 **działań**. Analiza może być podstawą dla Komitetu do zarekomendowania utrzymania, wycofania bądź modyfikacji parametrów danego instrumentu makroostrożnościowego.

4. Ryzyko systemowe - monitorowanie i identyfikacja

4.1. Metodyka oceny i identyfikacji ryzyka systemowego

Monitorowanie ryzyka w systemie finansowym i koordynacja prac instytucji sieci bezpieczeństwa finansowego

Monitorowanie ryzyka systemowego jest procesem ciągłym, za który odpowiadają wszystkie instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego. Ich systematyczne analizy są koordynowane, a poglądy konfrontowane w ramach SGR. W toku dyskusji na poziomie eksperckim zostaje wypracowany wspólny projekt oceny ryzyka, który następnie jest przedstawiany na każdym regularnym posiedzeniu KSF-M. Głównym narzędziem wykorzystywanym do strukturyzowania debaty na temat ryzyka systemowego jest ankieta *Ocena ryzyka systemowego przez instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego* przygotowywana i opracowana przez NBP (Ramka 1).

Wspólna siatka pojęciowa stosowana w identyfikacji i ocenie ryzyka systemowego

Aby ułatwić dyskusję w ramach KSF-M wypracowany został zestaw ujednoczonych podstawowych terminów, które są wykorzystywane w procesie analizy ryzyka systemowego. Zgodnie z przyjętą siatką pojęciową opis źródła ryzyka składa się z trzech kluczowych elementów:

- **Słaby punkt**

Kategoria *słabego punktu* wskazuje na lokalizację i charakter źródła ryzyka. Słaby punkt może mieć charakter zarówno wewnętrzny, jak i zewnętrzny względem systemu finansowego. Przyjmuje często charakter nierównowagi (np. nadmiernego zaangażowania instytucji finansowych w pewien rodzaj działalności), która może występować i akumulować się w systemie przez dłuższy czas, nie ujawniając się aż do momentu pojawienia się czynnika wyzwalającego.

- **Czynnik wyzwalający ryzyko**

Jako *czynnik wyzwalający* określa się wydarzenie lub zjawisko, które powoduje realizację ryzyka. Czynniki te może przyjmować postać szoku pochodzącego z samego systemu finansowego lub jego otoczenia (np. z gospodarki realnej).

- **Czynniki wzmacniające lub osłabiające efekty materializacji ryzyka**

Takimi czynnikami mogą być w szczególności:

- powiązania między źródłami ryzyka (np. materializacja jednego ze źródeł jest czynnikiem wyzwalającym inne źródło ryzyka),
- zdolność do absorbowania szoków przez podmioty gospodarcze (np. silne wyposażenie instytucji finansowej w kapitał zwiększa zdolność do zaabsorbowania strat) lub
- rozwiązania instytucjonalne (np. istnienie efektywnie funkcjonujących systemów ochrony instytucjonalnej czy systemy gwarantowania depozytów).

Ramka 1.

Ankieta Ocena ryzyka systemowego przez instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego

Narzędziem wspomagającym proces oceny ryzyka systemowego dokonywanej co kwartał przez KSF-M są cyklicznie przeprowadzane ankiety wśród instytucji w nim reprezentowanych. Celem ankiety jest zebranie opinii na temat źródeł ryzyka występujących w polskim systemie finansowym. Wyniki ankiety stanowią wkład do dyskusji na temat oceny ryzyka systemowego podczas posiedzeń SGR oraz obrad KSF-M.

W ankiecie każda z instytucji przedstawia własną ocenę źródeł ryzyka w polskim systemie finansowym. Pytania zawarte w dokumencie (dotyczące każdego z analizowanych źródeł ryzyka) można podzielić na trzy części (patrz poniżej).

Schemat struktury ankiety Ocena ryzyka systemowego (...)

Opis źródeł ryzyka			Charakter i intensywność ryzyka				Przeciwdziałanie
Słaby punkt	Potencjalne czynniki wyzwalaające	Potencjalne czynniki wzmacniające lub osłabiające siłę natężenia ryzyka	Cel pośredni polityki makroostrożnościowej	Horyzont czasowy	Ocena natężenia ryzyka	Zmiana oceny natężenia ryzyka od ostatniej ankiety	Propozycja działań makroostrożnościowych

Pierwszą część stanowi opis źródła ryzyka, w skład którego wchodzi opis słabego punktu definiującego zidentyfikowane źródło ryzyka wraz z jakościowym opisem czynników wyzwalających oraz potencjalnych czynników wzmacniających lub osłabiających siłę natężenia tego ryzyka. Druga obejmuje cztery elementy (cel pośredni, horyzont czasowy, natężenie ryzyka oraz jego zmianę) i dotyczy oceny bieżącego charakteru opisywanego źródła ryzyka. Standaryzacja sposobu odpowiedzi pozwala na ujednoczenie podejścia do oceny oraz wizualizację wyników, ułatwiającą komunikację i dyskusję na posiedzeniach. Ostatnia część z kolei skupia się na potencjalnie możliwych działaniach mogących ograniczyć możliwość materializacji danego źródła ryzyka.

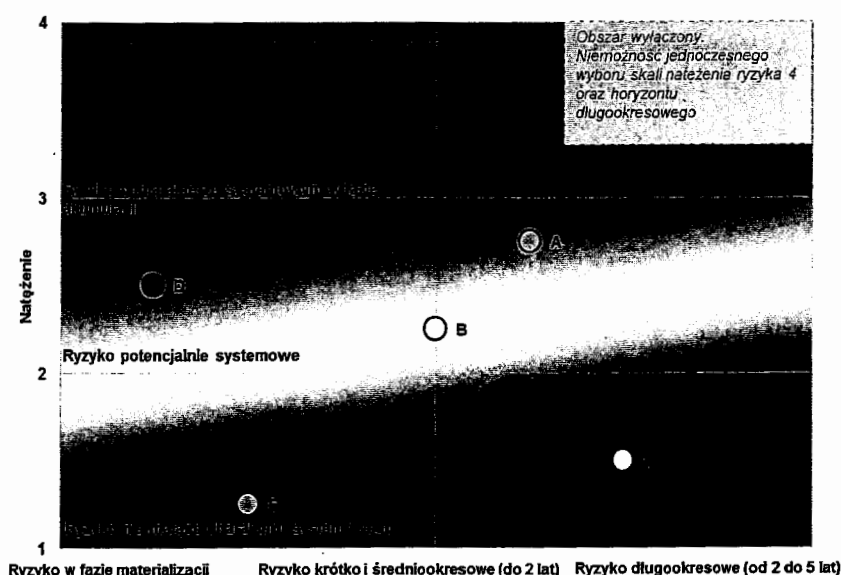
Ankieta przeprowadzana jest w cyklu kwartalnym.

W pierwszej kolejności definiowana jest lista głównych źródeł ryzyka (słabych punktów) występujących w polskim systemie finansowym. Lista podstawowych źródeł ryzyka powstaje na podstawie dotychczasowych prac KSF-M oraz dokumentów analitycznych NBP: *Raportu o stabilności systemu finansowego* oraz *Raportu o stanie równowagi polskiej gospodarki*.

Następnie lista wysyłana jest do instytucji reprezentowanych w KSF-M (za pośrednictwem Stałej Grupy Roboczej), które oddzielnie przygotowują ocenę każdego zdefiniowanego słabego punktu, zgodnie z przyjętym schematem ankiety. Na tym etapie instytucje mają możliwość proponowania uzupełnień do opisu źródeł ryzyka oraz zgłaszania nowych dodatkowych źródeł ryzyka.

Przygotowywane przez NBP na podstawie tych odpowiedzi podsumowanie ankiety jest przedmiotem dyskusji SGR. Następnie Narodowy Bank Polski na podstawie komentarzy i wniosków z dyskusji w ramach SGR dokonuje zbiorczego podsumowania, które ostatecznie jest prezentowane członkom KSF-M. Wyniki ankiety są jednym z materiałów stanowiących podstawę dyskusji o ryzyku, której efekty znajdują odzwierciedlenie w rekomendacjach Komitetu dotyczących wskaźnika wysokości bufora antycyklicznego oraz innych instrumentów makroostrożnościowych. Syntetyczna ocena ryzyka systemowego znajduje się również w komunikatach KSF-M.

Graficzna prezentacja wyników ankiety

Uwaga do schematu:

Schemat przedstawia istotność pięciu hipotetycznych źródeł ryzyka. Na osi poziomej zaprezentowano uśredniony horyzont czasowy, na osi pionowej – uśrednioną ocenę natężenia ryzyka.

Im źródło ryzyka znajduje się bliżej lewego górnego rogu wykresu, tym jest ono oceniane jako bardziej istotne. Prawy górny róg wykresu został wyłączony z analizy, ponieważ ryzyko o charakterze długookresowym nie może jednocześnie być w fazie materializacji.

Dodatkowo kolory punktów wskazują na zmianę oceny natężenia ryzyka od ostatniej ankiety, przy czym zielony oznacza spadek natężenia, czerwony – wzrost, a szary – brak zmiany oceny.

Źródło: opracowanie NBP.

Identyfikacja ryzyka systemowego

W większości przypadków identyfikacja źródeł ryzyka systemowego rozpoczyna się od identyfikacji słabych punktów w systemie. W dalszej kolejności przyporządkowuje się słabym punktom czynniki wyzwalające, a także analizuje się istnienie potencjalnych powiązań między podmiotami w systemie finansowym, ocenia się otoczenie instytucjonalne oraz zdolność do absorbowania szoków, co pozwala na wskazanie potencjalnych czynników wzmacniających oraz osłabiających dane źródło ryzyka. Identyfikacja źródeł ryzyka systemowego może również rozpoczynać się od wskazania czynnika wyzwalającego, jeśli jest nim istotne wydarzenie o charakterze zewnętrznym w stosunku do systemu finansowego w Polsce.

W poszukiwaniu słabych punktów w systemie finansowym pomocny jest opisany w rozdziale 3 katalog celów pośrednich polityki makroostrożnościowej. Szczegółowy opis celów pośrednich, wskazujący na zagrożenia, którym przeciwdziała polityka makroostrożnościowa, tworzy

jednocześnie opis potencjalnych słabych punktów w systemie finansowym. Dla ustalenia priorytetów monitoringu ważna jest ponadto struktura systemu finansowego oraz obowiązujące rozwiązania instytucjonalno-prawne.

Dla celów polityki makroostrożnościowej kluczowe jest nie tyle zidentyfikowanie wszystkich źródeł ryzyka występujących w systemie finansowym, ile odpowiedź na pytanie, które z nich mają znaczenie systemowe w świetle definicji ustawy o nadzorze makroostrożnościowym. Dla oceny natężenia danego źródła ryzyka kluczowe są dwa aspekty:

- ocena skutków dla systemu gospodarczego (przy czym ocena skutków powinna brać pod uwagę uprzednio przeanalizowane czynniki wzmacniające/osłabiające źródło ryzyka, np. zdolność absorbowania szoków – buforów kapitałowe, płynnościowe, bariery instytucjonalne);
- ocena prawdopodobieństwa materializacji.

Uwzględnienie obu aspektów źródła ryzyka pozwala na ocenę czy ma ono charakter systemowy.

W ocenie ryzyka systemowego dokonywanej przez KSF-M wykorzystywany jest szeroki zakres informacji obejmujący analizy oparte na modelach ekonometrycznych i symulacjach, wskaźnikach oraz informacjach nadzorczych pozyskiwanych przez KNF. W odniesieniu do ryzyka dla sektora bankowego ważnym narzędziem są symulacje i testy warunków skrajnych¹⁸. Ocena słabych punktów w pozostałych segmentach sektora finansowego bazuje w większej mierze na analizie wskaźników finansowych dla poszczególnych typów instytucji, jak również ocenie istotności funkcji pełnionych przez te instytucje w systemie finansowym i gospodarce jako całości.

4.2. Wyniki analiz - ocena ryzyka systemowego w 2016 r.

Najważniejszym źródłem ryzyka, które było przedmiotem dyskusji na forum KSF-M w 2016 r. była kwestia potencjalnych konsekwencji systemowych restrukturyzacji portfela walutowych kredytów mieszkaniowych. W opinii KSF-M portfele walutowych kredytów mieszkaniowych nie generują istotnego ryzyka systemowego dla stabilności systemu finansowego z ekonomicznego punktu widzenia. Ryzyko systemowe natomiast może powstać w kontekście potencjalnych skutków, postulowanych w debacie publicznej, rozwiązań prawnych oraz w kontekście potencjalnego ryzyka operacyjnego, zwłaszcza prawnego. W 2016 r. KSF-M podkreślał w komunikatach, że inicjatywy legislacyjne dotyczące tego zagadnienia powinny być konstruowane i wdrażane ostrożnie, tak aby nie naruszały stabilności systemu finansowego, nie zmniejszały istotnie jego odporności, a także nie ograniczały zdolności banków do kredytowania gospodarki.

¹⁸ Celem testu warunków skrajnych jest ocena reakcji sektora bankowego na skrajnie niekorzystny i bardzo mało prawdopodobny scenariusz ekonomiczny. Dzięki tego rodzaju analizom możliwe jest zbadanie odporności sektora bankowego. Na potrzeby *Raportu o stabilności systemu finansowego* testy warunków skrajnych są przeprowadzane przez NBP dwa razy w roku a ich wyniki przedstawiane KSF-M oraz doraźnie, gdyby istotnie wzrosło prawdopodobieństwo negatywnych szoków w sektorze bankowym.

Wśród innych źródeł ryzyka w polskim systemie finansowym – charakteryzujących się jednak mniejszym natężeniem – wskazano:

- malejącą odporność banków związaną ze spadającą zyskownością - w warunkach niskich stóp procentowych i towarzyszących im wyższych obciążeniach podatkowych dla sektora finansowego, obniżona zyskowność banków ogranicza możliwości wewnętrznego generowania kapitału, a także może utrudniać pozyskanie kapitału z zewnątrz ze względu na spadek ROE poniżej kosztu kapitału. Zmniejsza to odporność banków na szoki makroekonomiczne;
- portfel złotych kredytów mieszkaniowych, w kontekście polityki kredytowej banków i historycznie niskiego poziomu stóp procentowych - w warunkach niskich stóp procentowych oraz tendencji spadkowej złotych stóp procentowych w ostatnich 4 latach zarówno kredytobiorcy jak i kredytodawcy mogli nie doceniać możliwości wzrostu stóp procentowych w przyszłości. W efekcie kredytobiorcy mogą nie dysponować odpowiednimi buforami dochodowymi, a w sytuacji wzrostu stóp procentowych ich zdolność do obsługi kredytów może ulec pogorszeniu;
- trudną sytuację sektora SKOK i niektórych banków spółdzielczych - wynikającą z nieskutecznego i nieefektywnego modelu biznesowego charakteryzującego się niską efektywnością, dużą koncentracją ekspozycji na ryzyko (w części banków spółdzielczych) lub pokusą nadużycia (sektor SKOK), zwiększa możliwość wystąpienia efekty zarażania poprzez wzrost obciążeń na rzecz BFG;
- nierównowagę na rynku nieruchomości komercyjnych – istotną przewagę podaży nad popytem, szczególnie w segmencie nieruchomości biurowych. Korekta nierównowagi może wpłynąć na banki przez ryzyko kredytowe w portfelu kredytów na zakup i budowę nieruchomości komercyjnych (obecnie wielkość tego portfela jest ograniczona), jak również w portfelu kredytów dla firm budowlanych o przychodach silnie zależnych od budowy nieruchomości komercyjnych.

5. Instrumenty makroostrożnościowe

Komitet Stabilności Finansowej jako organ nadzoru makroostrożnościowego w Polsce ma prawo do pośredniego oddziaływania na sektor finansowy. Zgodnie z przepisami ustawy o nadzorze makroostrożnościowym Komitet może przedstawiać stanowiska i wydawać rekomendacje, zobowiązany jest także do współuczestniczenia w procesie wprowadzania instrumentów makroostrożnościowych przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Ministra Finansów¹⁹.

W 2016 r. Komitet nie wydał żadnego stanowiska, sformułował natomiast szereg rekomendacji dotyczących zastosowania instrumentów makroostrożnościowych przez uprawnione instytucje.

Katalog instrumentów makroostrożnościowych, których stosowanie zostało uregulowane w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym, obejmuje bufor kapitałowe, tj.:

- bufor zabezpieczający,
- bufor antycykliczny,
- bufor ryzyka systemowego,
- bufor globalnej instytucji o znaczeniu systemowym,
- bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym

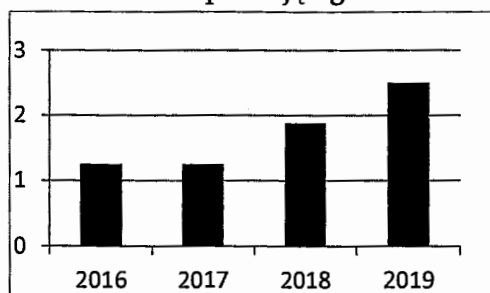
oraz środki przewidziane w regulacjach Unii Europejskiej²⁰.

Spośród wymienionych instrumentów w 2016 r. w Polsce stosowany był bufor zabezpieczający, bufor antycykliczny oraz bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym.

5.1. Bufor zabezpieczający

Instytucje kredytowe (a dokładnie banki) są zobowiązane do utrzymywania bufora zabezpieczającego w wysokości 2,5% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 rozporządzenia CRR²¹. Bufor obowiązuje wszystkie banki, a celem jego wprowadzenia jest ochrona kapitałów.

Wykres 1. Wymagany poziom bufora zabezpieczającego

Źródło: NBP.

¹⁹ Szerzej na ten temat w dokumencie pt. *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce (...)*

²⁰ Art. 458 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (CRR).

²¹ Art. 19 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

Jednocześnie ustawa wprowadziła okres przejściowy w stosowaniu tego bufora, zgodnie z którym w 2016 r. jego wysokość wynosiła 1,25%. Taka sama wysokość będzie obowiązywała w kolejnym roku, natomiast w 2018 r. wzrośnie do poziomu 1,875%, a w 2019 r. osiągnie poziom docelowy - 2,5%.

5.2. Bufor antycykliczny

Celem antycyklicznego bufora kapitałowego jest, przede wszystkim, zwiększenie odporności systemu bankowego na cykliczne wahania ryzyka systemowego. Cykliczne zmiany ryzyka systemowego są związane zarówno z okresowym rozluźnianiem warunków kredytowych i zwiększaniem skali podejmowanego ryzyka, jak i z niedoszacowaniem ryzyka z uwagi na problemy z jego pomiarem. Działanie bufora antycyklicznego polega na zwiększaniu poziomu kapitału banków we wzrostowej fazie cyklu kredytowego, który to kapitał może zostać uwolniony w spadkowej fazie cyklu, tak by banki miały środki na pokrycie strat, a wymogi kapitałowe nie wymuszały procyklicznego zachowania i nie prowadziły do nadmiernego ograniczenia dostępności kredytu w gospodarce.

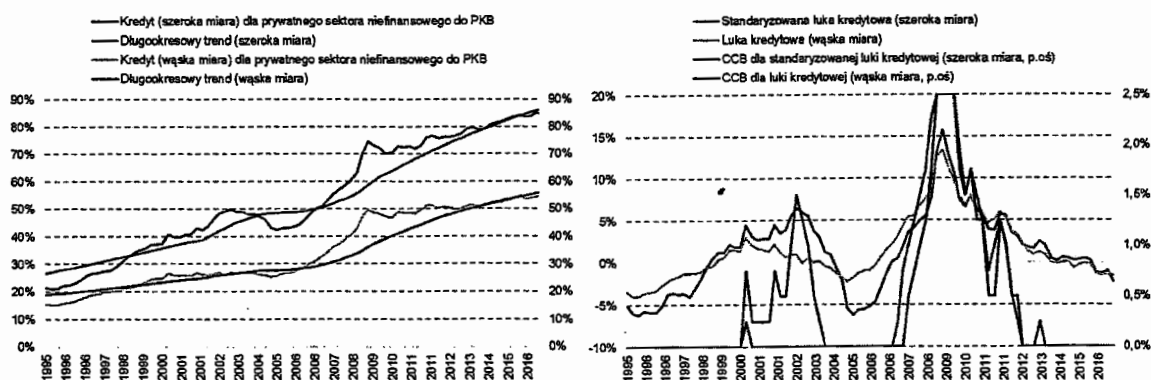
Komitet Stabilności Finansowej jest zobowiązany co kwartał obliczyć wartość odniesienia wskaźnika bufora antycyklicznego²², na podstawie którego rekomenduje ministrowi właściwemu do spraw instytucji finansowych wysokość wskaźnika bufora antycyklicznego. Wydanie przez Komitet rekomendacji dotyczącej wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego jest związane z kolejnym wymogiem, który stanowi, że minister właściwy do spraw instytucji finansowych ocenia co kwartał wysokość wskaźnika bufora antycyklicznego – biorąc pod uwagę rekomendację Komitetu. W ciągu 2016 r. Komitet podejmował uchwały o zarekomendowaniu wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego na poziomie 0%. Oznaczało to brak zmian w stosunku do poziomu wyznaczonego w ustawie. Po zapoznaniu się z wynikami analiz dotyczących ustalania wysokości bufora antycyklicznego, Komitet uznawał, że ryzyko związane z nadmierną akcją kredytową jest niskie i nie ma przesłanek do ustalenia wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego na poziomie innym niż obowiązujący.

Podczas posiedzeń Komitet zapoznawał się z materiałami analitycznymi²³, które przedstawiały informacje na temat kształtowania się wskaźników cyklu kredytowego. Podejmując decyzje o rekomendowanej wartości bufora antycyklicznego, Komitet brał między innymi pod uwagę: lukę kredytową - odchylenie wskaźnika relacji wartości zadłużenia niefinansowego sektora prywatnego do PKB od jego długoterminowej tendencji, fazę cyklu finansowego w Polsce, wyniki modeli wczesnego ostrzegania przed kryzysem bankowym oraz inne wskaźniki, które odzwierciedlają zagrożenie systemowe z tytułu nadmiernego wzrostu zadłużenia sektora niefinansowego w Polsce.

²² Zgodnie z art. 23 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym wartością odniesienia jest zmienna, która odzwierciedla cykl kredytowy i ryzyko związane z nadmiernym wzrostem akcji kredytowej w gospodarce narodowej, z uwzględnieniem specyfiki polskiej gospodarki i jej systemu finansowego.

²³ Materiały analityczne dyskutowane na posiedzeniach KSF-M są dostępne na stronie internetowej NBP: <http://www.nbp.pl/nadzormakroostroznościowy/publikacje.aspx>

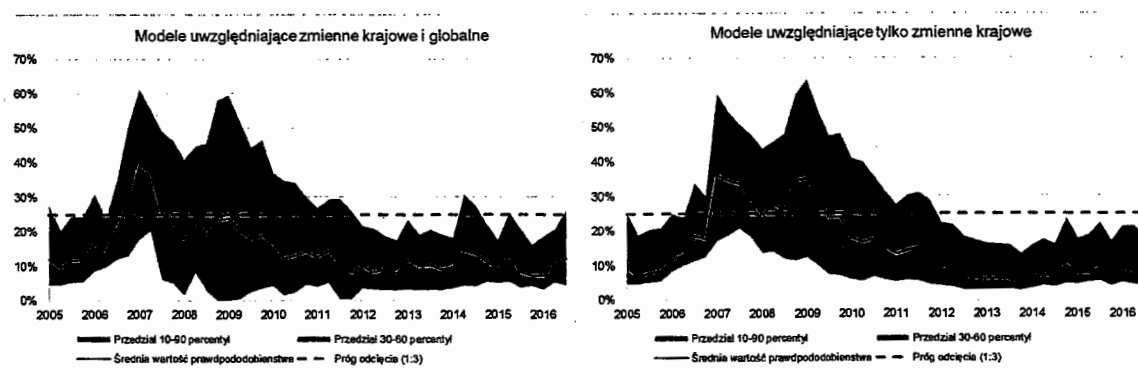
Wykres 2. Standaryzowana luka kredytowa i odpowiadająca jej wartość

Źródło: obliczenia NBP.

Uwagi: ostatnia obserwacja za III kwartał 2016 r.

Wykres 3. Prawdopodobieństwo kryzysu bankowego w Polsce

Źródło: obliczenia NBP.

Uwagi: Ostatnia obserwacja za III kwartał 2016 r.

Wykresy przedstawiają średnią wartość prawdopodobieństwa uzyskaną na podstawie 237 modeli uwzględniających zmienne krajowe i globalne (lewy panel) i 176 modeli uwzględniających tylko zmienne krajowe (prawy panel) oraz próg odcięcia, którego przekroczenie sygnalizuje zagrożenie kryzysem bankowym. Szczegóły w materiale analitycznym opublikowanym na stronie internetowej²⁴.

Analizowane przez Komitet wskaźniki cyklu kredytowego wskazały, że w badanym okresie Polska znajdowała się w końcowej fazie ożywienia, co oznaczało, że zagrożenie związane z ekspansją kredytową było niskie²⁵. Luka kredytowa pozostawała ujemna i bliska zeru, co także

²⁴ <http://www.nbp.pl/nadzormakroostroznościowy/publikacje.aspx>

²⁵ Zagrożenie byłoby wysokie przede wszystkim w sytuacji, kiedy kraj przez długi czas znajdowałby się w fazie ekspansji.

sugerowało brak zagrożenia związanego z nadmierną akcją kredytową²⁶ (Wykres 2). Zarówno całkowite zadłużenie prywatnego sektora niefinansowego do PKB, jak i zadłużenie wobec krajowych instytucji kredytowych (banków i SKOK) rosły w tempie zgodnym z długookresowym trendem. Modele wczesnego ostrzegania również wskazały, że w perspektywie od roku do czterech lat zagrożenie kryzysem bankowym pozostawało niskie (Wykres 3).

5.3. Bufor globalnej instytucji o znaczeniu systemowym

Stosowanie bufora globalnej instytucji o znaczeniu systemowym (G-SII) pozostaje w kompetencjach Komisji Nadzoru Finansowego (tj. obowiązek zidentyfikowania globalnych instytucji o znaczeniu systemowym oraz przyporządkowania ich do kategorii wyznaczających znaczenie tych instytucji, a jednocześnie określających wysokość przedmiotowego bufora). Komitet Stabilności Finansowej wydaje w tym procesie stanowisko na temat procedury KNF dotyczącej identyfikacji takich instytucji oraz opinię na temat identyfikacji i przyporządkowania instytucji do kategorii określających wysokość zastosowanego bufora G-SII.

W 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego przekazała Komitetowi Stabilności Finansowej projekt *Procedury określającej metodę identyfikacji globalnych instytucji o znaczeniu systemowym oraz definiowania podkategorii globalnych instytucji o znaczeniu systemowym* z prośbą o zajęcie stanowiska. Po dokonaniu szczegółowej analizy propozycji na posiedzeniu 13 maja 2016 r. Komitet uznał projekt procedury KNF za zgodny z wymogami ustawowymi oraz procedurą identyfikacji globalnych instytucji o znaczeniu systemowym określoną w regulacjach unijnych²⁷ i odpowiedni do identyfikowania polskich globalnych instytucji o znaczeniu systemowym.

Kierując się przyjętą procedurą Komisja Nadzoru Finansowego nie zidentyfikowała na polskim rynku globalnych instytucji o znaczeniu systemowym i tym samym nie nałożyła bufora globalnej instytucji o znaczeniu systemowym.

5.4. Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym

Stosowanie bufora innej (tj. krajowej) instytucji o znaczeniu systemowym (O-SII) pozostaje w kompetencjach Komisji Nadzoru Finansowego. Komisja identyfikuje inne instytucje o znaczeniu systemowym oraz nakłada na nie bufory innej instytucji o znaczeniu systemowym. W ramach tego procesu KNF, dokonując takiej oceny, powinna uwzględnić rekomendację KSF-M dotyczącą znaczenia innych instytucji o znaczeniu systemowym.

²⁶ Zgodnie z rekomendacjami Bazylejskiego Komitetu ds. Nadzoru Bankowego oraz Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego należy rozważyć zawiązywanie antycyklicznego bufora kapitałowego w sytuacji, gdy wartość luki kredytowej jest dodatnia i przekracza 2%; nie powinien być to jednak jedyny czynnik brany pod uwagę.

²⁷ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 1222/2014 z dnia 8 października 2014 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących określenia metody identyfikacji globalnych instytucji o znaczeniu systemowym.

Jednocześnie ustawa o nadzorze makroostrożnościowym nakłada na KNF obowiązek powiadomienia, za pośrednictwem Komitetu Stabilności Finansowej, odpowiednich instytucji i organów Unii Europejskiej oraz zainteresowanych krajowych instytucji nadzoru makroostrożnościowego o zamiarze nałożenia bufora, a następnie o nałożeniu bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym oraz wysokości wskaźnika takiego bufora.

Rekomendacja Komitetu dotycząca znaczenia systemowego innych instytucji o znaczeniu systemowym

Na posiedzeniu 13 maja 2016 r. Komitet Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej przyjął uchwałę rekomendującą KNF stosowanie do oceny znaczenia systemowego innych instytucji o znaczeniu systemowym odpowiednich wytycznych Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego²⁸ oraz wskazał, że z uwagi na specyfikę polskiego sektora bankowego w procesie identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym uzasadnione jest dodatkowo:

- uwzględnienie wszystkich banków i oddziałów instytucji kredytowych przy obliczaniu wartości odniesienia dla poszczególnych wskaźników obowiązkowych;
- zastosowanie progu 350 punktów bazowych do identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym na podstawie wskaźników obowiązkowych;
- wykorzystanie do identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym, oprócz wskaźników obowiązkowych, również fakultatywnego wskaźnika znaczenia instytucji dla instytucjonalnego systemu ochrony, którego jest ona członkiem.

Komitet zalecił dokonywanie corocznej identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym.

Opinia w sprawie identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym

Po uwzględnieniu rekomendacji KNF 1 sierpnia 2016 r. zwróciła się do KSF-M z wnioskiem o wydanie opinii w sprawie identyfikacji 12 banków jako innych instytucji o znaczeniu systemowym oraz nałożenia na nie odpowiednich buforów kapitałowych.

Po dokonaniu oceny propozycji KNF i uzgodnieniu projektu stanowiska, na posiedzeniu 10 sierpnia 2016 r. Komitet, wydał na podstawie wniosku KNF, dwanaście odrębnych opinii dotyczących uznania wskazanych przez Komisję banków jako innych instytucji o znaczeniu systemowym i nałożenia na nie zaproponowanych buforów. Opinie Komitetu zostały przekazane do Komisji Nadzoru Finansowego oraz zainteresowanych banków. W dalszej kolejności Komisja Nadzoru Finansowego decyzjami administracyjnymi, podjętymi 4 października 2016 r., zidentyfikowała przedstawione w tabeli 4. banki jako inne instytucje o znaczeniu systemowym i nałożyła na nie stosowne bufory kapitałowe²⁹.

²⁸ Wytyczne Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego z dnia 16 grudnia 2014 r. w sprawie kryteriów określania warunków stosowania art. 131 ust. 3 dyrektywy 2013/36/UE (CRD) w odniesieniu do oceny innych instytucji o znaczeniu systemowym (EBA/GL/2014/10).

²⁹ https://www.knf.gov.pl/Images/instytucje_o_znaczeniu_systemowym_OSII_14_11_2016_tcm75-48623.pdf

Tabela 4. Banki zidentyfikowane jako inne instytucje o znaczeniu systemowym

BANK	PROPONOWANY BUFOR O-SII
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	0,75%
Bank Polska Kasa Opieki S.A.	0,75%;
mBank S.A.	0,5%
Bank Zachodni WBK S.A.	0,5%
ING Bank Śląski S.A.	0,5%
Bank Handlowy w Warszawie S.A.	0,25%
Bank Millennium S.A.	0,25%
Bank BGŻ BNP Paribas S.A.	0,25%
Raiffeisen Bank Polska S.A.	0,25%
Getin Noble Bank S.A.	0,25%
Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.	0%
SGB-Bank S.A.	0%

Źródło: opracowanie NBP.

Informacja o zamiarze nałożenia bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym oraz wysokości wskaźnika takiego bufora

W celu wypełnienia obowiązku informacyjnego Komisja Nadzoru Finansowego 8 lipca 2016 r. zwróciła się do Komitetu Stabilności Finansowej z wnioskiem o powiadomienie o zamiarze nałożenia bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym Komisji Europejskiej, Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz organów właściwych w sprawach nadzoru makroostrożnościowego z zainteresowanych państw członkowskich tj.: Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, Banco de Portugal, Banco de España, Banca d'Italia, De Nederlandsche Bank, Finanzmarktaufsicht Österreich oraz L'Autorité de contrôle prudentiel et de résolution. 20 lipca 2016 r. Przewodniczący KSF-M dokonał stosownych powiadomień.

7 października 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego poinformowała Komitet Stabilności Finansowej o podjęciu decyzji administracyjnych w zakresie identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym oraz nałożenia na nie odpowiednich buforów. Jednocześnie Komisja zwróciła się do KSF-M o powiadomienie o tym fakcie Komisji Europejskiej, Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego. 19 października 2016 r. Przewodniczący KSF-M przesłał wymagane informacje.

5.5. Rekomendacja w sprawie restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych

Jednym z istotnych tematów dotyczących stabilności krajowego systemu finansowego, którym zajmował się KSF-M w 2016 r., była kwestia portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych.

W opinii Komitetu w ujęciu ekonomicznym portfel kredytów walutowych nie generuje istotnego ryzyka dla stabilności systemu finansowego³⁰. Sytuacja zdecydowanej większości gospodarstw domowych, które zaciągnęły kredyty walutowe jest dobra, a ich odporność na dalsze szoki kursowe – wysoka. Związane jest to z wyższymi początkowymi buforami dochodowymi, wysokim wzrostem płac nominalnych w okresie od udzielenia kredytu oraz niskim poziomem stóp procentowych w walutach obcych. W rezultacie walutowe kredyty mieszkaniowe są dobrze spłacane, a wskaźnik kredytów zagrożonych wg stanu na koniec 2016 r. jest tylko nieznacznie wyższy niż dla kredytów złotych.

KSF-M uznał jednocześnie, że nie można pomijać ryzyka systemowego generowanego przez te portfele w kontekście potencjalnych skutków postulowanych w debacie publicznej rozwiązań ustawowych, zakładających obowiązkowe przewalutowanie kredytów na złote, w szczególności po kursie istotnie odbiegającym od bieżącego kursu rynkowego.

Z uwagi na zidentyfikowane uwarunkowania i czynniki ryzyka KSF-M uznał, że uzasadniona jest potrzeba restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych na zasadzie dobrowolnego porozumienia pomiędzy bankami i kredytobiorcami, szczególnie w przypadku kredytobiorców, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji finansowej w niezawinionych przez siebie okolicznościach.

Na podstawie wszechstronnej oceny ryzyka związanego z portfelem kredytów mieszkaniowych w walutach obcych 13 stycznia 2017 r. KSF-M przyjął uchwałę w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji tego portfela³¹.

Rekomendowane instrumenty zostały dobrane tak, aby z jednej strony stanowiły odpowiednio wysokie obciążenie skłaniające banki do podjęcia działań restrukturyzacyjnych, a z drugiej nie prowadziły do spadku odporności banków i stabilności całego sektora bankowego. Komitet rekomendował przede wszystkim istotne zwiększenie efektywnego obciążenia portfeli kredytów mieszkaniowych w walutach obcych wymogami kapitałowymi, a także wprowadzenie innych działań wspomagających proces dobrowolnej restrukturyzacji tych kredytów.

³⁰ Szczegółowe argumenty przedstawione zostały w uzasadnieniu do uchwały nr 14/2017 KSF z 13 stycznia 2017 r. w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych.

³¹ Uchwała nr 14/2017 Komitetu Stabilności Finansowej z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie rekomendacji dotyczącej restrukturyzacji portfela kredytów mieszkaniowych w walutach obcych.

Wdrożenie kompleksowej rekomendacji KSF-M powinno stworzyć bodźce skłaniające banki oraz ich klientów do podejmowania indywidualnych działań na rzecz restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych. Ze względu na dobrowolny charakter restrukturyzacji, proces ten będzie realizowany stopniowo i tym samym nie wpłynie na zachwianie stabilności finansowej kraju. Warunkiem koniecznym dla powodzenia procesu dobrowolnej restrukturyzacji jest przy tym ograniczenie oczekiwań co do możliwego odgórnego przewalutowania kredytów, które obecnie powstrzymują kredytobiorców i kredytodawców od zawierania dobrowolnych porozumień.

Tabela 5. Rekomendacje KSF-M z podziałem na adresatów

ADRESAT	REKOMENDACJA
<p style="text-align: center;">MINISTER FINANSÓW</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podwyższenie do 150% wagi ryzyka dla walutowych kredytów mieszkaniowych w bankach stosujących standardowe metody szacowania wymogu kapitałowego • Zwiększenie minimalnego parametru LGD dla banków stosujących metody wewnętrznych ratingów do szacowania wymogu kapitałowego • Wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania Funduszu Wsparcia Kredytobiorców prowadzących do większego wykorzystania środków na wsparcie kredytobiorców w trudnej sytuacji finansowej oraz przeznaczenia ich również na wspieranie procesu dobrowolnej restrukturyzacji portfela walutowych kredytów mieszkaniowych • Wypracowanie odpowiednich rozwiązań neutralizujących ewentualne nadmierne obciążenia podatkowe mogące wystąpić w wyniku wdrożenia procesu restrukturyzacji walutowych kredytów mieszkaniowych • Nałożenie bufora ryzyka systemowego w wysokości 3% z zastosowaniem do wszystkich ekspozycji na terenie RP
<p style="text-align: center;">KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aktualizacja Metodyki Badania i Oceny Nadzorczej Banków Komercyjnych, Zrzeszających oraz Spółdzielczych (metodyka BION) i rozszerzenie jej tak, aby umożliwić nałożenie dodatkowych wymogów kapitałowych z tytułu nieuwzględnianych do tej pory czynników ryzyka związanych z portfelem walutowych kredytów mieszkaniowych (ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe i ryzyko zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców) • Uzupełnienie obecnie stosowanych w ramach filara II dodatkowych wymogów kapitałowych związanych z ryzykiem operacyjnym, ryzykiem rynkowym i ryzykiem zbiorowego niewykonania zobowiązania przez kredytobiorców • Wydanie rekomendacji nadzorczej dotyczącej dobrych praktyk przy restrukturyzacji portfeli walutowych kredytów mieszkaniowych
<p style="text-align: center;">BANKOWY FUNDUSZ GWARANCYJNY</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uwzględnienie ryzyka związanego z walutowymi kredytami mieszkaniowymi w metodzie wyznaczania składek na fundusz gwarancyjny banków

Źródło: opracowanie NBP.

6. Współpraca międzynarodowa

Istotnym aspektem pracy Komitetu jest współpraca międzynarodowa. Ponieważ krajowe systemy finansowe w Unii Europejskiej są ze sobą ściśle powiązane to autonomiczna krajowa polityka makroostrożnościowa powinna uwzględniać również wymiar europejski.

W ramach współpracy międzynarodowej Komitet Stabilności Finansowej, jako organ właściwy w zakresie nadzoru makroostrożnościowego w Polsce, utrzymuje relacje i współpracuje z instytucjami zewnętrznymi, przede wszystkim Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ERRS), która jest odpowiedzialna za prowadzenie nadzoru makroostrożnościowego na poziomie UE. ERRS monitoruje stan realizacji zaleceń przez nią wydawanych oraz działania podejmowane w krajach członkowskich Unii Europejskiej w zakresie stosowania instrumentów makroostrożnościowych. ERRS za pośrednictwem swojej strony internetowej zapewnia dostęp do tych informacji wszystkim zainteresowanym. Te same powiadomienia co do ERRS, z reguły Komitet przesyła także do Komisji Europejskiej, Europejskiego Banku Centralnego oraz Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego.

W 2016 r. Komitet Stabilności Finansowej zrealizował następujące trzy istotne zalecenia wydane przez Europejską Radę ds. Ryzyka Systemowego³²:

6.1. Zalecenie ERRS w sprawie celów pośrednich

Zalecenie ERRS dotyczące celów pośrednich i instrumentów polityki makroostrożnościowej³³ wydane w 2013 r. nakłada na krajowe organy nadzoru makroostrożnościowego m.in. następujące powinności:

- obowiązek zdefiniowania i realizowania celów operacyjnych, do których będzie dążył nadzór, aby finalnie osiągnąć cel ostateczny, jakim jest stabilność finansowa (zalecenie A);
- wybór instrumentów makroostrożnościowych (zalecenie B);
- opracowanie strategii polityki makroostrożnościowej w ramach, której organ makroostrożnościowy zamierza działać (zalecenie C).

³² Zalecenia ERRS kierowane są do określonych podmiotów w tym do krajowych organów nadzoru bankowego. Do czasu powołania Komitetu Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej odpowiedzi na zalecenia ERRS udzielane były przez poszczególne instytucje obecnie skupione w KSF-M. W 2016 r. możliwe stało się przekazanie do ERRS oceny implementacji zalecenia (ERRS/2012/2) dot. finansowania instytucji kredytowych, którego adresatem były: krajowe organy nadzorcze w zakresie nadzoru bankowego, EUNB, krajowe organy nadzorcze i inne organy mające kompetencje makroostrożnościowe). Wypełnienie tego zalecenia przez Polskę ERRS oceniła na początku 2017 r. jako wysoce zgodne z oczekiwaniami (*Largely compliant*). KNF odpowiedzialna była za raportowanie do ERRS w zakresie stosowania części A, B, C oraz E zalecenia z wyjątkiem części A.3 zalecenia, którego adresatem były łącznie: krajowe organy nadzorcze i inne organy mające kompetencje makroostrożnościowe tj. KNF i KSF-M.

³³ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 4 kwietnia 2013 r. w sprawie celów pośrednich i instrumentów polityki makroostrożnościowej (ERRS/2013/1).

Zgodnie z harmonogramem zalecenie należało zrealizować w części A i B do 31 grudnia 2014 r., w części C do 31 grudnia 2015 r. Z przyczyn niezależnych od Komitetu³⁴ zalecenie zostało zrealizowane w 2016 r.

Na posiedzeniu w maju KSF-M określił swoje cele pośrednie, wskazał kierunki ich operacyjnej realizacji, objął nimi wszystkie pożądane obszary ryzyka systemowego oraz dostosował do specyfiki polskiej gospodarki. Strategia polityki makroostrożnościowej została opracowana oraz opublikowana na stronie internetowej w dokumencie pt. *Nadzór makroostrożnościowy w Polsce – ramy instytucjonalno-funkcjonalne*. Informacje o podjęciu odpowiednich działań zmierzających do realizacji zaleceń w sprawie celów pośrednich, zostały przekazane ERRS.

Ramka 2.

Raport dotyczący realizacji zalecenia ERRS 2013/1 w sprawie celów pośrednich i instrumentów polityki makroostrożnościowej (*Compliance Report on Recommendation 2013/1 on intermediate objectives and instruments*)

W lutym 2017 r. Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ERRS) opublikowała raport, w którym oceniono stopień realizacji Zalecenia w sprawie celów pośrednich i instrumentów polityki makroostrożnościowej.

Ocena stopnia wykonania zalecenia ERRS/2013/1 przez wybrane państwa członkowskie

Kraj	Ocena końcowa	Zalecenie A	Zalecenie B	Zalecenie C
Bułgaria	FC	FC	FC	LC
Chorwacja	FC	FC	FC	LC
Czechy	LC	LC	LC	PC
Estonia	FC	FC	FC	FC
Litwa	FC	FC	FC	FC
Łotwa	FC	FC	FC	FC
Polska	FC	FC	FC	FC
Rumunia	FC	FC	FC	FC
Słowacja	FC	FC	FC	FC
Słowenia	FC	FC	FC	FC
Węgry	FC	LC	FC	FC

Skala wypełnienia zalecenia

FC	Całkowicie (<i>Fully Compliant</i>)
LC	Większościowo (<i>Largely Compliant</i>)
PC	Częściowo (<i>Partially Compliant</i>)
MN	Nieznacznie (<i>Materially Non-compliant</i>)
N	Brak (<i>Non-compliant</i>)

Źródło: opracowanie NBP.

³⁴ KSF stał się organem makroostrożnościowym z wejściem w życie ustawy o nadzorze makroostrożnościowym 1 listopada 2015 r.

Ocena została przeprowadzona w oparciu o informacje dostarczone do ERRS przez państwa UE. Wyniki realizacji zalecenia są bardzo dobre. Żadne państwo nie uzyskało negatywnej oceny podjętych przez siebie działań (*No Compliant*). Przeważająca część adresatów zalecenia uzyskała najwyższą ocenę wykonania Zalecenia dla każdego z subzaleceń (*Fully Compliant*). Jedyne trzy spośród ocenianych państw dotychczas nie uregulowały kwestii instytucjonalnych związanych z polityką makroostrożnościową – Rumunia, Włochy oraz Hiszpania, w związku z czym ERRS przeprowadziła w tych przypadkach ocenę działań podjętych przez organy tymczasowo wykonujące funkcje makroostrożnościowe. **Polska uzyskała najwyższą ocenę dla każdego z częściowych zaleceń.**

6.2. Zalecenie ERRS w sprawie zasady wzajemności

Na początku 2016 r. ERRS opublikowała Zalecenie *w sprawie oceny transgranicznych efektów i dobrowolnego uznawania środków makroostrożnościowych* (ERRS/2015/2), które reguluje sposób stosowania mechanizmu wzajemnego uznawania instrumentów makroostrożnościowych. Zalecenie zobowiązuje wszystkie kraje UE do dobrowolnego przyjmowania instrumentów makroostrożnościowych, które są wprowadzane przez inne państwa członkowskie. Symetria stosowania tych instrumentów oraz ograniczenie arbitrażu regulacyjnego ma zapewnić skuteczność działań ograniczających ryzyko systemowe. W trakcie roku Belgia i Estonia wystosowały do ERRS wnioski w sprawie stosowania zasady wzajemności wobec wprowadzonych instrumentów makroostrożnościowych w tych krajach. Zaowocowało to uzupełnieniem obowiązującego ogólnego zalecenia o dodatkowe elementy dotyczące bezpośrednio Belgii³⁵ i Estonii³⁶.

Realizując zalecenie w przypadku Belgii Komitet Stabilności Finansowej dokonał odpowiedniej analizy ekspozycji polskich instytucji kredytowych zabezpieczonych nieruchomościami mieszkaniowymi na terytorium tego kraju (zgodnie z zaleceniem), a następnie ze względu na brak takich ekspozycji zdecydował o niepodejmowaniu działań. Stosowna informacja została przesłana do ERRS.

W przypadku Estonii również dokonane zostały stosowne analizy i wobec braku istotnych ekspozycji polskiego sektora bankowego w Estonii Komitet uznał, że i w tym przypadku nie jest konieczne uznawanie wprowadzonego środka makroostrożnościowego, o czym poinformował ERRS.

³⁵ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 24 marca 2016 r. zmieniające zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2016/3).

³⁶ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 24 czerwca 2016 r. zmieniające zalecenie ERRS/2015/2 w sprawie oceny skutków transgranicznych oraz dobrowolnej wzajemności środków polityki makroostrożnościowej (ERRS/2016/4).

6.3. Zalecenie ERRS w sprawie identyfikacji krajów trzecich

Na początku 2016 r. ERRS opublikowała Zalecenie dotyczące uznawania i ustalania wskaźników bufora antycyklicznego wobec państw trzecich (ERRS/2015/1). Zalecenie ma na celu ujednoczenie zasad uznawania i ustalania wskaźników bufora antycyklicznego w odniesieniu do państw spoza Unii – państw trzecich. Jedno z częściowych zaleceń dotyczy ustalania wskaźników tego bufora dla ekspozycji wobec państw trzecich (zalecenie B) i zawiera obowiązek corocznej identyfikacji istotnych państw trzecich oraz przekazywania ich listy do ERRS. Ponadto krajowe organy makroostrożnościowe powinny monitorować (co najmniej raz w roku) ryzyko związane z nadmierną akcją kredytową w istotnych państwach trzecich, z wyjątkiem krajów, które są monitorowane bezpośrednio przez ERRS³⁷.

Do oceny istotności państw trzecich Komitet Stabilności Finansowej przyjął formułę wzorowaną na zasadach zaproponowanych przez ERRS, według której ekspozycja jest istotna, jeśli średni udział danego kraju w całkowitej ekspozycji polskiego sektora bankowego liczony na przestrzeni 8 kwartałów przekracza 1% oraz jednocześnie udział tego kraju w każdym z dwóch ostatnich kwartałów przekracza 1%. Przy zastosowaniu przyjętej metodyki analiza danych wskazuje, że żaden kraj trzeci nie jest istotny z punktu widzenia ekspozycji polskiego sektora bankowego. Stosowna informacja została przekazana do ERRS, a monitoring krajów trzecich jest prowadzony przez Narodowy Bank Polski.

Tabela 6. Największe ekspozycje polskich banków

KRAJ	Średni udział w 8 kwartałach	Ekspozycja > 1% w 2 ostatnich kwartałach	Kwalifikacja ekspozycji
Wielka Brytania	1,10%	nie	nie istotna
Francja	0,91%	nie	nie istotna
Niemcy	0,48%	nie	nie istotna
USA	0,22%	nie	nie istotna
Czechy	0,19%	nie	nie istotna

Źródło: NBP.

³⁷ Zgodnie z decyzją ERRS z 11 grudnia 2015 r. o ocenie istotności państw trzecich dla unijnego systemu bankowego w związku z uznawaniem i ustalaniem wskaźników bufora antycyklicznego (ERRS/2015/3), do państw uznanych za istotne, i tym samym monitorowanych przez ERRS, należą: Brazylia, Chiny, Hong Kong, Rosja, Turcja i USA.

7. Komunikacja – krajowa i zagraniczna

Polityka komunikacyjna ma istotny wpływ na oczekiwania i zachowania podmiotów funkcjonujących na rynku finansowym. KSF-M realizuje swoje zadania w tym zakresie w oparciu o zasadę przejrzystości, wyrażającą się w przekazywaniu do publicznej wiadomości decyzji istotnych dla realizacji celu nadzoru makroostrożnościowego. Ponadto KSF-M publikuje materiały analityczne, na podstawie których podejmuje decyzje, i które pozwalają uczestnikom rynku na samodzielną ocenę rozwoju sytuacji w systemie finansowym. Zdaniem KSF-M informowanie o zidentyfikowanym ryzyku systemowym jest jednym z podstawowych zadań służących dbaniu o stabilność finansową. Wynika to z faktu, że sama świadomość występowania ryzyka wśród uczestników rynku może zmniejszyć skalę jego podejmowania i dodatkowo sprawia, że konsekwencje jego materializacji są zwykle mniej dotkliwe. Dla większej dostępności do informacji Komitet wykorzystuje stronę internetową jako kanał komunikacji ze społeczeństwem i uczestnikami rynku finansowego.

Przyjęte w ustawie o nadzorze makroostrożnościowym rozwiązania prawne, na podstawie których Komitet Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej realizuje swoją politykę komunikacyjną, oraz standardy stosowane przez KSF-M są zgodne z zaleceniami Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego³⁸.

7.1. Komunikaty Komitetu

Komunikat KSF-M jest podstawowym narzędziem informowania społeczeństwa o działaniach Komitetu. Po każdym posiedzeniu KSF-M wydaje komunikat zawierający informacje o tematach poruszanych na spotkaniu oraz podjętych decyzjach. W komunikatach KSF-M podaje swoje oceny omawianych zjawisk w kontekście ich wpływu na stabilność systemu finansowego.

Przyjęty przez KSF-M komunikat niezwłocznie po zakończeniu posiedzenia Komitetu umieszczany jest na stronie głównej Narodowego Banku Polskiego oraz w zakładce „Nadzór makroostrożnościowy”.

7.2. Strona internetowa – rozbudowa i zamieszczane materiały

NBP, wypełniając swoje obowiązki w zakresie obsługi KSF-M, utworzył zakładkę poświęconą nadzorowi makroostrożnościowemu na swojej stronie internetowej³⁹.

W zakładce tej publikowane są podstawowe informacje o KSF-M, m.in. o składzie i zadaniach Komitetu. Znalazły się tam również najistotniejsze zagadnienia prawne i definicje wynikające z

³⁸ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie mandatu makroostrożnościowego organów krajowych (ERRS/2011/3)

³⁹ <http://www.nbp.pl/nadzormakroostroznościowy/index.aspx>

ustawy o nadzorze makroostrożnościowym, informacje o aktualnie stosowanych w Polsce instrumentach makroostrożnościowych (wraz ze specjalnie wydzieloną częścią dotyczącą bufora antycyklicznego) oraz materiały i dokumenty o charakterze edukacyjnym nt. ryzyka systemowego i nadzoru makroostrożnościowego, które Komitet Stabilności Finansowej uznał za ważne z punktu widzenia swojej polityki.

Wraz z rozwojem aktywności KSF-M poszerza zakres komunikacji z otoczeniem, postrzegając ją jako istotny instrument kształtujący warunki dla stabilności systemu finansowego. W ramach prowadzonych prac rozbudowana została zakładka dotycząca *Bufora antycyklicznego*, uruchomiono nową zakładkę *Instrumenty makroostrożnościowe*, która zawiera informacje o *Buforze zabezpieczającym* oraz o *Buforze innej instytucji o znaczeniu systemowym*.

Dla zwiększenia przejrzystości swoich działań KSF-M podjął decyzję o zamieszczaniu na stronie internetowej materiałów analitycznych, w oparciu o które podejmowane są decyzje dotyczące instrumentów makroostrożnościowych. W szczególności odnosi się to do materiałów będących podstawą ustaleń w zakresie wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego. Dokument pt. *Antycykliczny bufor kapitałowy i modele wczesnego ostrzegania przed kryzysem bankowym. Zastosowanie dla Polski* zawiera opis metodologii wyznaczania bufora antycyklicznego. Ponadto co kwartał publikowana jest informacja o poziomie bufora oraz podstawach jego wyliczenia.

7.3. Powiadomienia skierowane do instytucji i organów UE

Do zadań Komitetu Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej należy powiadamianie (notyfikowanie) Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego, Komisji Europejskiej, Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego lub organów makroostrożnościowych z zainteresowanych państw członkowskich, o wprowadzaniu określonego instrumentu makroostrożnościowego, zamiarze jego wprowadzenia czy też o zmianie jego wysokości.

Co kwartał KSF-M realizuje ustawowy obowiązek powiadomienia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego w sprawie wysokości obowiązującego wskaźnika bufora antycyklicznego. Obowiązek ten wykonywany jest poprzez wykorzystanie systemu informatycznego ERRS Epsilon, do którego dostęp ma Narodowy Bank Polski. Przekazywane informacje są publikowane na stronie internetowej ERRS.

Tabela 7. Notyfikacje dokonane przez KSF-M

	PRZEDMIOT NOTYFIKACJI	ADRESAT	WYKONANIE
1.	Kwartałna informacja o wysokości wskaźnika bufora antycyklicznego	ERRS	Luty, Maj, Sierpień, Grudzień 2016
2.	Raport o działaniach podjętych w celu wykonania zalecenia w sprawie wytycznych ustalania wskaźników bufora antycyklicznego	ERRS	Czerwiec 2016
3.	Zamiar nałożenia bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym	KE, ERRS, EUNB, zainteresowane organy makroostrożnościowe	Lipiec 2016
4.	Lista państw trzecich, wobec których występuje istotna ekspozycja polskich instytucji finansowych	ERRS	Sierpień 2016
5.	Raport dotyczący oceny wpływu planów finansowania instytucji kredytowych na napływ kredytów do gospodarki realnej	ERRS	Wrzesień 2016
6.	Zasada wzajemności w odniesieniu do instrumentu zastosowanego w Estonii – brak ekspozycji	ERRS	Wrzesień 2016
7.	Informacja o zidentyfikowanych innych instytucjach o znaczeniu systemowym i nałożeniu na nie odpowiedniego bufora	KE, ERRS, EUNB	Październik 2016
8.	Zasada wzajemności w odniesieniu do instrumentu zastosowanego w Belgii – brak ekspozycji	ERRS	Październik 2016
9.	Raport o działaniach podjętych w celu realizacji zalecenia w sprawie celów pośrednich i instrumentów polityki makroostrożnościowej	ERRS	Listopad 2016
10.	Lista kryteriów ustalonych dla identyfikacji państw, wobec których występuje istotna ekspozycja	ERRS	Grudzień 2016
11.	Raport nt. metodologii monitorowania ryzyka związanego z nadmierną akcją kredytową w państwach trzecich, wobec których występuje istotna ekspozycja	ERRS	Grudzień 2016
12.	Informacja o wdrożeniu zmian w strategii i zasadach komunikacji uwzględniających decyzje o dotyczące wskaźników bufora antycyklicznego wobec ekspozycji państw trzecich	ERRS	Grudzień 2016
13.	Informacja dotycząca zamiaru nałożenia bufora ryzyka systemowego do 3% i wdrożenia innych instrumentów makroostrożnościowych	KE, ERRS, EUNB	Styczeń 2017

Źródło: NBP.

Słowniczek

BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
Bufor antycykliczny	bufor antycykliczny to dodatkowy wymóg kapitałowy, który został nałożony na instytucje (banki) w celu zwiększenia odporności systemu bankowego na cykliczne wahania ryzyka systemowego. Zgodnie z art. 83 Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym bufor antycykliczny w Polsce wynosi 0% do czasu jego zmiany przez ministra właściwego do spraw instytucji finansowych w drodze rozporządzenia.
Bufor globalnej instytucji o znaczeniu systemowym	dodatkowy wymóg kapitałowy utrzymywany przez globalne instytucje o znaczeniu systemowym.
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym	dodatkowy wymóg kapitałowy utrzymywany przez inne instytucje o znaczeniu systemowym.
Bufor ryzyka systemowego	dodatkowy wymóg kapitałowy utrzymywany przez instytucje, który służy do zapobiegania i ograniczania długoterminowego ryzyka niecyklicznego lub ryzyka makroostrożnościowego, które może spowodować silne negatywne konsekwencje dla systemu finansowego i gospodarki danego kraju.
Bufor zabezpieczający	dodatkowy wymóg kapitałowy, którego celem jest zwiększenie odporności instytucji. Zgodnie z art. 19 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym instytucje są zobowiązane do utrzymywania bufora zabezpieczającego w wysokości 2,5% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Ustawa wprowadziła okres przejściowy w stosowaniu tego bufora zgodnie, z którym w 2016 r. jego wysokość wynosi 1,25%.
Cele pośrednie	cele pośrednie to między innymi: ograniczenie ryzyka wynikającego z nadmiernego wzrostu lub wielkości zadłużenia lub dźwigni finansowej, nadmiernego niedopasowania aktywów i pasywów lub ryzyka niepełności rynków finansowych, nadmiernej koncentracji ekspozycji wobec podmiotów lub czynników ryzyka i związanych z tym powiązań pomiędzy podmiotami systemu finansowego, z nieadekwatnych zachęt wpływających na zachowania instytucji finansowych lub ich klientów, oraz zapewnienie odpowiedniej odporności infrastruktury finansowej, Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 4 kwietnia 2013 r. w sprawie celów pośrednich i instrumentów polityki makroostrożnościowej (ERRS/2013/1). Raport dotyczący realizacji zalecenia ERRS 2013/1 w sprawie celów pośrednich i instrumentów polityki makroostrożnościowej (<i>Compliance Report on Recommendation 2013/1 on intermediate objectives and instruments</i>).
CRR	Capital Requirements Regulation, Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, (Dz. Urz. UE. L176 z 2013 r., s.1).
CRD IV	Capital Requirements Directive IV, Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi i zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dodatkowego nadzoru nad instytucjami kredytowymi, zakładami ubezpieczeń oraz przedsiębiorstwami inwestycyjnymi konglomeratu finansowego, (Dz. Urz. UE L176 z 2013 r., s. 338).
EBC	Europejski Bank Centralny – (ECB European Central Bank),

EPSILON	ESRB CCB Notification System. System ten został uruchomiony 1 stycznia 2016 r. przez Sekretariat ERRS
ERRS	Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (ESRB - European Systemic Risk Board),
EUNB	Europejski Urząd ds. Nadzoru Bankowego
GRKW	Grupa Robocza ds. Ryzyka Walutowych Kredytów Mieszkaniowych,
GSII	(<i>global systemically important institution</i>) globalna instytucja o znaczeniu systemowym
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
Kraje trzecie	istotne państwo trzecie – państwo trzecie, wobec którego instytucje działające na podstawie zezwolenia udzielonego w danym państwie mają istotne ekspozycje
KSF	Komitet Stabilności Finansowej
KSF-M	Komitet Stabilności Finansowej jako organ makroostrożnościowy
KSF-K	Komitet Stabilności Finansowej w zakresie zarządzania kryzysowego
MF	Minister Finansów
NBP	Narodowy Bank Polski
OSII	(<i>other systemically important institution</i>) inna instytucja o znaczeniu systemowym, zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym Komisja Nadzoru Finansowego identyfikuje inne instytucje o znaczeniu systemowym oraz nakłada na nie buforę innej instytucji o znaczeniu systemowym. W ramach procesu identyfikacji (tj. oceny znaczenia systemowego innych instytucji o znaczeniu systemowym) KNF uwzględnia m.in. rekomendację KSF-M dotyczącą znaczenia systemowego innych instytucji o znaczeniu systemowym
SGR	Stała Grupa Robocza
Testy warunków skrajnych	celem tych testów jest ocena reakcji sektora bankowego na skrajnie niekorzystny i bardzo mało prawdopodobny scenariusz ekonomiczny. Dzięki tego rodzaju analizom możliwe jest zbadanie odporności sektora bankowego.
UE	Unia Europejska